

บทที่ 4

กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

4.1 ความเป็นมาของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้เกิดขึ้นจากความคิดของประเทศไทย โดยเน้นความเสมอภาคในด้านความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมือง ในระยะแรกเริ่ม (ปี พ.ศ.2510) แล้วได้กระจายไปสู่ความร่วมมือในด้านต่างๆ เป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ ในการสร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นในระบบต่างๆ โดยเฉพาะด้านการค้าและเศรษฐกิจ โดยเน้นความสำคัญในระบบต่างๆ ดังนี้

- ความเชื่อมโยงด้านกายภาพระหว่างประเทศในภูมิภาค (Connectivity)
- ความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกัน (Competitiveness)
- ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดชุมชนแห่งภูมิภาคเดียวกัน (Community)

การดำเนินการด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดความพร้อมของชุมชนในภูมิภาคของแต่ละประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการดำเนินนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 3 (2514-2519) และเริ่มเน้นบทบาทของภาคอุตสาหกรรม การผลิตในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเพิ่มมูลค่าการผลิตให้แก่ผลิตภัณฑ์เกษตรและการจ้างโดยออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

อุตสาหกรรมพื้นฐานและอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนขนาดใหญ่มีความจำเป็นต้องพึ่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานได้เกิดขึ้นจากการพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย และการจัดตั้งพื้นที่เขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อนเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ในพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกที่เกิดขึ้นในแผนพัฒนาฉบับที่ 5

การจัดตั้งศูนย์การพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาค ก็เกิดขึ้นตามแผนกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค โดยบทบาทของการนิคมอุตสาหกรรมในการสนับสนุนการจัดสร้างเขตพื้นที่อุตสาหกรรมรองรับการเกิดอุตสาหกรรม ซึ่งได้เริ่มกระจายตัวสู่ภูมิภาคอย่างชัดเจนใน พ.ศ. 2512

อย่างไรก็ตาม ศักยภาพของการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในภูมิภาคได้ปรากฏชัดเจนขึ้น เมื่อภูมิภาคอินโดจีนมีความสงบจากสงคราม การย้ายฐานการผลิตจากประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ซึ่งเคลื่อนย้ายฐานการผลิตในภาคอุตสาหกรรมตามประเทศญี่ปุ่น เพื่อหาโอกาสในการขยายฐานการผลิตเพื่อส่งออก จึงเลือกประเทศไทยเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ และเป็น

โอกาสที่ประเทศไทยภายใต้การนำของอดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ประกาศนโยบายเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า และผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการเงินในปี 2535

แนวคิดการสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นตัวขับเคลื่อนการรวมกลุ่มประเทศในอินโดจีน ตามแนวคิดของสหภาพยุโรปได้เกิดขึ้นในปี่ดังกล่าว โดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ASIAN DEVELOPMENT BANK: ADB) ได้สนับสนุน ซึ่งนำไปสู่การร่วมมือระดับอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ASIAN DEVELOPMENT BANK: ADB) เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน เขื่อน สถานีไฟฟ้า เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค เปิดโอกาสให้พื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาต่ำในพื้นที่เขตชั้นในของภูมิภาค เพื่อให้เกิดการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ และการสร้างการแข่งขันใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น

การบรรลุเป้าหมายของการร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ทุกประเทศที่ร่วมลงนามในสัญญาจะต้องเข้าใจและปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินนโยบายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยยึดหลักปฏิบัติดังนี้

- ความร่วมมือ (Cooperation)
- ความรับผิดชอบต่อพันธสัญญา (Commitment)
- ความเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
- ความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาทรัพยากร (Resources)

4.2 กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในอนุภูมิภาค

กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเชิงอุตสาหกรรมของโครงการฯ สามารถแบ่งออกเป็นระดับและขอบเขตของกรอบความร่วมมือ ดังต่อไปนี้

1) กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Asian) อันได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

2) กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอินโดจีน อันได้แก่

- กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Sub regional Cooperation: GMS)
- กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)

- กรอบความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอล สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMST-EC)

4.3 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)¹

4.3.1 ความเป็นมา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรืออาเซียน ASEAN) ก่อตั้งโดยปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 กรกฎาคม 2538) สปป.ลาวและพม่า (วันที่ 23 กรกฎาคม 2540) และ กัมพูชา (วันที่ 30 เมษายน 2542) จากการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกทำให้อาเซียนมีสมาชิกครบ 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อาเซียนก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ โดยด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้จัดทำปฏิญญากำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality-ZOPFAN) ในปี พ.ศ. 2514 จัดทำสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation-TAC) ในปี พ.ศ. 2519 และจัดทำสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asian Nuclear Weapon-Free Zone-SEANWFZ) ในปี พ.ศ. 2538 รวมทั้งได้ริเริ่มการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum-ARF) ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2537

ส่วนด้านเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area-AFTA) ในปี พ.ศ. 2535 เพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันเพื่อช่วยส่งเสริมการค้าภายในอาเซียนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิตสินค้า และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจนขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติมเพื่อให้การรวมตัวทางเศรษฐกิจ และการรวมตัวทางเศรษฐกิจสมบูรณ์และมีทิศทางที่ชัดเจนด้วยการจัดตั้งเขตลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area-AIA) ด้านสังคม อาเซียนมีความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน เพื่อให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

¹ ที่มา: สำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ) กระทรวงอุตสาหกรรม, 2550

อนึ่ง ในโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศสมาชิกได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพในการร่วมมือแก้ไขปัญหา ตลอดจนเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและอำนาจต่อรองให้กับประเทศสมาชิก ดังนั้นผู้นำอาเซียนได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bail Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Community) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบคอบ โดยในด้านการเมืองให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN Political-Security Community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ ASEAN Economic Community (AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เกิดขึ้นโดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงภายในปี พ.ศ. 2558 เพื่อสร้างให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน รวมทั้งแรงงานฝีมืออย่างเสรี เพื่อให้การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดทำแผนงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ขึ้น ทั้งนี้ อาเซียนให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง หลังจากการดำเนินการไปสู่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรืออาฟต้า (ASEAN Free Trade Area : AFTA) และอาเซียนได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อบู่มไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community: EEC) และอาเซียนได้ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานภายในอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3.2 เป้าหมาย

เป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ภายในปี พ.ศ. 2558 โดยมีแนวคิดที่ว่า อาเซียนจะกลายเป็นเขตการผลิตเดียว ตลาดเดียว (Single market and Production base) ซึ่งจะมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างเสรี สามารถดำเนินกระบวนการผลิตที่ไหนก็ได้ โดยใช้ทรัพยากรจากแต่ละประเทศ ทั้งด้านวัตถุดิบและแรงงานมาร่วมในการผลิต โดยมีมาตรฐานสินค้า กฎเกณฑ์ และกฎระเบียบเดียวกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว เพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างสะดวกและเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม อาทิเช่น

1.1 การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้าอย่างเสรี (Free flow of goods) โดยมุ่งเน้นการลดอุปสรรคในการนำเข้าส่งออกสินค้าของแต่ละประเทศในกลุ่มสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคที่เกิดจากด้านภาษีศุลกากร ข้อจำกัดทางการค้าที่มีใช้ภาษี การปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียนให้ทันสมัยและเอื้อต่อการค้าขายในภูมิภาค ตลอดจนวางมาตรการที่จะอำนวยความสะดวกทางการค้าในด้านต่างๆ เช่น การจัดตั้ง ASEAN Single Window ที่จะทำให้ผู้ส่งออก-นำเข้าเกิดความสะดวกในการติดต่อประสานหน่วยงานโดยยื่นเอกสารเพียงจุดเดียว

1.2 การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของบริการอย่างเสรี (Free flow of services) มีการเจรจาเพื่อลดอุปสรรคในการเข้ามาประกอบธุรกิจบริการ ให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างเสรี และผู้บริโภคมีเสรีภาพที่จะเลือกใช้บริการต่างๆ ตามความพึงพอใจ และสาขาธุรกิจบริการที่อาเซียนตั้งเป้าหมายเร่งรัดการรวมกลุ่มให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมี 5 สาขา ได้แก่ สาขาท่องเที่ยว การบิน สุขภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบโลจิสติกส์

1.3 การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของการลงทุนอย่างเสรี (Free flow of investment) ได้มีการจัดทำความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียนฉบับใหม่ (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA) แทนความตกลงที่มีอยู่เดิม คือ ความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) ในปี พ.ศ. 2541 และความตกลงด้านการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Agreement for the Promotion and Protection of Investment) ในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งความตกลงฉบับใหม่นี้ จะมีขอบเขตกว้างขึ้นและมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยจะครอบคลุม 4 ด้านหลัก คือ 1) การคุ้มครองการลงทุน 2) การอำนวยความสะดวกและความร่วมมือในการลงทุน 3) การส่งเสริมการลงทุน และ 4) การเปิดเสรีการลงทุน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มและรักษาระดับความสามารถของอาเซียนในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนภายในภูมิภาคอาเซียน อาทิเช่น

- การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินทุนอย่างเสรี (Free flow of capital) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น โดยประเทศสมาชิกยังสามารถมีมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้
- การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี (Free flow of skilled labor) แสวงหาความร่วมมือที่จะสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนของแรงงานมีฝีมือ และอำนวยความสะดวกให้กับแรงงานมีฝีมือที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดให้สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น

2. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ให้มีความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ อาทิ นโยบายด้านทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการคุ้มครองผู้บริโภค อันจะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิก และสร้างความสามารถในการต่อรองกับประเทศภายนอกภูมิภาค

3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ อันจะส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กมีความสามารถในการพัฒนา เติบโตและแข่งขันกับคู่แข่งอื่นๆ ได้อย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ยังจะมุ่งเน้นการลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกใหม่และสมาชิกเก่าของอาเซียน

4. การเชื่อมโยงของอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก จะเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนที่มีต่อประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน เป็นไปในทางเดียวกัน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและการจำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

4.3.3 สาขาความร่วมมือ

ความจำเป็นที่อาเซียนต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายใน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อสร้างให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางภายในภูมิภาค และการคานอำนาจของประเทศอื่นๆ ภายในภูมิภาคที่มีบทบาทโดดเด่นอย่างเช่น จีน และอินเดีย ทั้งนี้ อาเซียนได้ตกลงที่จะเปิดเสรีด้านการค้า สินค้า และสินค้าบริการ ให้เร็วกว่าที่กำหนดการเดิม ในสาขาสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา เพื่อเป็นการนำร่อง และส่งเสริมการ Outsourcing หรือการผลิตสินค้า โดยใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามแผนการดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การเป็น AEC และการดำเนินการโดยเร่งด่วน (Priority Sectors) ทั้งในด้านการเปิดเสรีและขยายความร่วมมือระหว่างกัน และมีผู้ประสานงาน (Country Coordinators) สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3-1 สาขาความร่วมมือแบ่งตามประเทศผู้ประสานงาน (Country Coordinators)

ประเทศ	สาขาความร่วมมือ 12 สาขา
เมียนมาร์	1) สาขาผลิตภัณฑ์เกษตร (Agro-based products) 2) สาขาประมง (Fisheries)
มาเลเซีย	3) สาขาผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-based product) 4) สาขาสินค้าสิ่งทอ (Textiles and Apparels)

ประเทศ	สาขาความร่วมมือ 12 สาขา
อินโดนีเซีย	5) สาขายานยนต์ (Automotive)
	6) สาขาผลิตภัณฑ์ไม้ (Wood – based products)
ฟิลิปปินส์	7) สาขาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics)
สิงคโปร์	8) สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN)
	9) สาขาสุภาพ (Healthcare)
ไทย	10) สาขาการท่องเที่ยว (Tourism)
	11) สาขาการบิน (Air Travel)
เวียดนาม	12) สาขาโลจิสติกส์ (Logistic)

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ในที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อวันที่ 21-22 กันยายน 2547 ณ กรุงเทพฯ สามารถหาข้อสรุปในสาระสำคัญของทุก Roadmap ได้ ทั้งนี้ กรอบความตกลงว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการร่วมที่จะใช้กับการรวมกลุ่มสินค้าและบริการสำคัญทุกสาขาและมีสาระสำคัญ ได้แก่ การเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การอำนวยความสะดวกด้านการค้า และการลงทุนและการส่งเสริมการค้าและการลงทุน และความร่วมมือในด้านอื่นๆ ดังนี้

1. **การค้าสินค้า** เร่งลดภาษีสินค้าใน Priority Sectors (เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุภาพ) เป็น 0% เร็วขึ้นจากกรอบ AFTA เดิม 3 ปี คือ จากปี 2553 เป็นปี 2550 สำหรับสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และ ปี 2558 เป็นปี 2555 สำหรับประเทศ CLMV โดยได้กำหนดเพดานสำหรับสินค้าทั้งหมดใน Priority Sectors ที่ไม่ต้องการเร่งลดภาษี (Negative List) ไว้ที่ ร้อยละ 15

2. **การค้าบริการ** จะเร่งเปิดเสรีสาขาบริการใน Priority Sectors (สาขาสุภาพ, e-ASEAN ท่องเที่ยวและการขนส่งทางอากาศ) ภายในปี 2553 ทั้งนี้ ให้ใช้ ASEAN-X formula ได้

3. **การลงทุน** จะเร่งเปิดการลงทุนในรายการสงวน (Sensitive List) ภายในปี 2553 สำหรับอาเซียนเดิม 6 ประเทศ ปี 2556 สำหรับเวียดนามและปี 2558 สำหรับกัมพูชา ลาว และพม่า² ทั้งนี้ ให้ใช้ ASEAN-X formula ได้ และส่งเสริมการผลิตในอาเซียนโดยการจัดตั้งเครือข่าย

² เป็นการกำหนดเพิ่มเติมจากความตกลง AIA ที่กำหนดให้ทยอยยกเลิกเฉพาะรายการสงวนใน TEL โดยมีกรอบเวลาเช่นเดียวกัน

ASEAN free trade zones เพื่อส่งเสริมการค้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตในอาเซียน (Outsourcing) และดำเนินมาตรการร่วมเพื่อดึงดูด FDI

4. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่างๆ คือ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า พิธีการศุลกากร มาตรฐาน (Standard and Conformance) การอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและ Logistics Service สำหรับการขนส่ง การอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวในอาเซียนและการเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ และแรงงานฝีมือ

5. การส่งเสริมการค้าและการลงทุน และความร่วมมือในด้านอื่นๆ เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2547 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangements : MRAs) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ หรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีดังกล่าว เป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือและต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (MRAs) ของอาเซียน การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะเริ่มในปี 2558 ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (MRAs) ใน 7 สาขาด้วยกันคือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจแพทย์ ทันตแพทย์ และนักบัญชี ส่วนสาขาอื่นๆ ยังอยู่ระหว่างการพิจารณา ทั้งนี้ผู้ที่เคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศอื่น (ในกลุ่มอาเซียน) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่อาเซียนกำหนด ดังนั้นตลาดแรงงานในประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้รับผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยด้านบวกคือ ทำให้ตลาดแรงงานใหญ่ขึ้น ทำให้แรงงานในแต่ละประเทศมีโอกาสได้งานทำมากขึ้น ส่วนด้านลบคือ มีการแข่งขันระหว่างแรงงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมากขึ้น ทั้งนี้ผลกระทบดังกล่าวจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของแรงงานในแต่ละประเทศ

4.3.4 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี คือ เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยสมบูรณ์ภายในปี 2558 โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) การเป็นประชาคมการเมืองความมั่นคง อาเซียนอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อจัดทำร่างแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community Blueprint) โดยมีเป้าหมายเพื่อ 1) สร้างประชาคมอาเซียนให้มีค่านิยมร่วมกัน 2) ให้

อาเซียนสามารถเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ และ 3) เสริมสร้างให้อาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่หนักแน่นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลกโดยมีอาเซียนเป็นผู้นำในภูมิภาค

2) การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ที่สิงคโปร์ ปี 2550 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community Blueprint) เพื่อให้อาเซียนมีความสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มการจัดทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการแข่งขันเพื่อดึงเงินลงทุนโดยตรงซึ่งมีแนวโน้มที่จะถ่ายโอนไปสู่ประเทศอื่นนอกภูมิภาคอาเซียน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ให้อาเซียนต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มภายในเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจ

3) การเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อให้อาเซียนมีสังคมที่เอื้ออาทรและมีความมั่นคง ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีระดับการพัฒนาในทุกด้าน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านสังคม (ASEAN Socio-Cultural Community Plan of Action) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมซึ่งเน้นใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร 2) แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ 3) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และ 4) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ข่าวสารซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และในขณะนี้ อาเซียนอยู่ระหว่างการจัดทำร่างแผนงานการจัดตั้งประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint)

สำหรับผลการประชุมคณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Council) ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2553 ซึ่งจัดขึ้นในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 17 และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 26-30 ตุลาคม 2553 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. AEC Scorecard

- ผลการดำเนินงานตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตาม AEC Scorecard ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2552 ซึ่งอาเซียนมีผลดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 82.9 และมีมาตรการต่างๆ ที่ยังไม่ได้ดำเนินการตามแผน AEC Blueprint ร้อยละ 17.1 ส่วนใหญ่เป็นมาตรการด้านการค้าภาคบริการ การลงทุน และการขนส่ง

- ได้หารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง Scorecard เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการวัดผลดำเนินการของอาเซียนมากยิ่งขึ้น โดยเห็นว่าปัจจุบัน มีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการวัดผล ซึ่งใช้การวัดเป็นจำนวนมาตรการที่ดำเนินการได้หรือไม่เท่านั้น แต่ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ดำเนินการของประเทศสมาชิกในความเป็นจริงได้ เนื่องจากประเทศสมาชิกอาจต้องมีการดำเนินการภายในประเทศหลายระดับ หรือหลายขั้นตอน ก่อนที่จะสามารถดำเนินการมาตรการต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งในเรื่องนี้ไทยได้เสนอให้ปรับปรุงวิธีการประเมินผลให้มีการวัดผลเป็นระดับต่างๆ เพื่อให้สามารถทราบได้ว่า มาตรการเหล่านั้นอยู่ในระดับที่ยังไม่ได้ดำเนินการเลย หรืออยู่ในขั้นตอนการดำเนินการ หรือดำเนินการเสร็จแล้ว ตามลำดับ ซึ่งกัมพูชาได้สนับสนุนข้อเสนอของไทย เนื่องจากเห็นว่าจะช่วยให้ผู้นำทราบถึงขั้นตอนที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการดำเนินมาตรการต่างๆ สำนักเลขาธิการอาเซียนได้แสดงความเห็นว่า การวัดเป็นขั้นตอน (Step by Step) ที่ไทยเสนอจะเป็นประโยชน์ อย่างไรก็ดี เนื่องจากขั้นตอนภายในของแต่ละประเทศสมาชิกอาจแตกต่างกัน ประเทศสมาชิกจึงอาจต้องเป็นผู้แจกแจงรายละเอียดของขั้นตอนเหล่านั้นเพื่อให้สำนักเลขาธิการอาเซียนสามารถติดตามผลได้อย่างถูกต้อง

ทั้งนี้ ที่ประชุมมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อาวุโสเศรษฐกิจอาเซียน (SEOM) ดำเนินการตามข้อคิดเห็นของที่ประชุมเกี่ยวกับการปรับปรุง AEC Scorecard ในประเด็นต่อไปนี้

(1) การคำนึงถึงระยะต่างๆ ของการดำเนินมาตรการ ความแตกต่างของขนาดของการดำเนินการของประเทศขนาดเล็กและขนาดใหญ่ การกระจายน้ำหนักระหว่างมาตรการต่างๆ โดยการระบุมাত্রการหลัก

(2) แต่ละประเทศควรมีแผนงานระดับชาติ ที่จำแนกรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการ และกรอบเวลาสำหรับการดำเนินการตาม AEC Blueprint และข้อริเริ่มของอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558

(3) แต่ละประเทศสมาชิกอาจจัดทำรายงานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตาม AEC Blueprint

- ในเรื่องที่อาเซียนมอบหมายให้ ERIA (Economic Research Institute for ASEAN and East Asia) ทำการศึกษาเพื่อปรับปรุง AEC Scorecard นั้น ไทยได้แสดงความเห็นว่า อาจมีข้อจำกัดเนื่องจากมีเรื่องที่ต้องศึกษามาก จึงเสนอให้อาเซียนเปิดโอกาสให้สถาบันวิจัยของแต่ละประเทศมีส่วนร่วมในการศึกษาด้วย เช่น อาจเปิดให้สถาบันวิจัยเหล่านั้นเข้าร่วมเป็นองค์กรพันธมิตรของ ERIA ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้อาเซียนพิจารณาการจัดสรรเงินทุนให้ ERIA เพื่อให้ ERIA สามารถดำเนินการเพื่อรองรับความต้องการสนับสนุนด้านการศึกษาวิจัยของอาเซียนได้มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งเงินทุนของ ERIA มาจากการสนับสนุนของประเทศคู่เจรจาเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะจากญี่ปุ่น

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีมติให้ทุกประเทศสมาชิกเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่หน่วยงานที่เป็นหน่วยประสานงานและติดตามการดำเนินการไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และขอให้สำนักเลขาธิการอาเซียนเสริมสร้างความเข้มแข็งของส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามการดำเนินการไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย

สำหรับมาตรการที่ต้องดำเนินการสำหรับปี พ.ศ. 2553-2554 ที่ประชุมรับทราบว่า ในช่วง 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2553 อาเซียนสามารถดำเนินมาตรการที่ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในปี พ.ศ. 2553 แล้ว ประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนมาตรการที่ต้องดำเนินการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2554 อาเซียนมี 184 มาตรการที่ต้องดำเนินการ และในจำนวนดังกล่าวเป็นมาตรการที่ทุกประเทศต้องดำเนินการรวม 169 มาตรการ ที่ประชุมจึงเห็นว่า การดำเนินการไม่ควรเพียงตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Threshold) เท่านั้น แต่ควรพิจารณาด้วยว่า การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลในทางปฏิบัติอย่างไรต่อภาคอุตสาหกรรมหรือธุรกิจสาขาต่างๆ ต่อไป ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของไทยในการให้ทำแผนงานที่มีกรอบเวลาแน่นอนสำหรับการดำเนินมาตรการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ และขอให้สำนักเลขาธิการอาเซียนติดตามประเมินผล

2. การค้าบริการ (Trade in Services)

การเปิดเสรีภาคบริการนับเป็นความท้าทายของอาเซียน และที่ผ่านมามีความล่าช้าของการดำเนินการเพราะเป็นเรื่องอ่อนไหวของอาเซียนทุกประเทศ และจะยังมีความยากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต เนื่องจากแต่ละประเทศมีความอ่อนไหวที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม อาเซียนจำเป็นต้องสร้างความเป็นศูนย์กลาง (ASEAN Centrality) เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความใกล้ชิดและทำให้นักธุรกิจมองอาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน เป็นประชาคมเดียวกัน ดังนั้น การเปิดตลาดภาคบริการระหว่างอาเซียนในระดับสูงขึ้นจึงมีความจำเป็น และต้องการเจตนารมณ์ทางการเมืองที่เข้มแข็งและชัดเจนสำหรับการเปิดเสรีการค้าบริการ โดยที่ประชุมรับทราบข้อเสนอของไทยที่ให้อาเซียนให้ความสำคัญต่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการประชาสัมพันธ์ทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค เช่น การจัดสัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เข้าใจและเล็งเห็นประโยชน์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นอกจากนี้ ยังได้เสนอการดำเนินการตามเป้าหมายของข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 8 ได้แก่ การเพิ่มพูนการหารือระหว่างหน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสียภายในประเทศ สมาชิกออกกฎหมายหรือระเบียบที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายตามความเหมาะสม การนำเรื่องการค้าบริการเสนอให้คณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพิจารณาเป็นครั้งคราวเมื่อมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานด้านนโยบายระหว่างหลายหน่วยงาน และการสรุปผลความตกลงด้านการเคลื่อนย้ายบุคคลากรภายในปี พ.ศ. 2554

3. สถานะความคืบหน้าของการดำเนินการของกลไกระดับรัฐมนตรีรายสาขาภายใต้ AEC

- ความคืบหน้าและความท้าทายของการบูรณาการศุลกากรในอาเซียนและความคืบหน้าของการจัดตั้งระบบศุลกากรหน้าต่างเดียวของอาเซียน (ASEAN Single Window) เพื่อไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญ เช่น การปรับปรุงระบบพิธีการศุลกากรให้สอดคล้องกัน การนำระบบความเสี่ยงมาใช้ในการปรับปรุงงานศุลกากรให้ทันสมัย การจัดทำ ASEAN Harmonized Tariff Nomenclature (AHTN) การพัฒนาระบบศุลกากรผ่านแดนอาเซียน (ASEAN Customs Transit System) การจัดให้มีการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง (ASEAN Self Certification Scheme) และความคืบหน้าของการจัดทำ ASEAN Single Window (ASW) และ National Single Windows (NSW) อย่างไรก็ตาม การบูรณาการระบบศุลกากรของอาเซียนยังมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีทักษะและความชำนาญ เป็นต้น

- ในการประชุมคณะมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนในเดือนตุลาคม 2554 ที่จะมีขึ้น ได้เร่งดำเนินการจัดตั้ง ASEAN Single Window (ASW) และ National Single Window (NSW) และให้มีการหารือระหว่างหน่วยงานกรมศุลกากรอาเซียนกับภาคเอกชน เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ในการเสนอรายงานครั้งต่อไปให้มีการนำเสนอความคืบหน้าการดำเนินโครงการนำร่องเรื่องการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยตนเองด้วย นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้เร่งรัดให้ประเทศสมาชิกเข้าร่วมโครงการนำร่อง ASEAN Single Window และให้นำเรื่องการเสริมสร้างทักษะและขีดความสามารถในด้านศุลกากรไปหารือในบริบทของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในกรอบการประชุมคณะทำงานอาเซียนที่ตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาประเด็นสำคัญในกรอบอาเซียน +3 และ +6 ต่อไป

4. ความเห็นจากภาคเอกชนเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

- ในการจัดทำตาราง Matrix เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและการรายงานปัญหาจากภาคเอกชน (เช่นจาก ASEAN Business Advisory Council, US Business Council) ในขั้นนี้อาเซียนยังไม่มีแนวทางสนองตอบต่อข้อร้องเรียนดังกล่าวชัดเจน เนื่องจากบางประเด็นอาจมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในแต่ละประเทศ ที่ประชุมจึงเห็นพ้องว่าจะนำประเด็นต่างๆ ไปหารือในโอกาสต่อไป

5. รายงานของ AEC Council ต่อผู้นำ

โดยสรุปผลการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามที่ประเมินผลโดย AEC Scorecard ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2552 และได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้นำให้สั่งการรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) กระตุ้นเร่งรัดการดำเนินการตามพันธกรณีทั้งภายในและภายนอกอาเซียน โดยให้ใช้ความพยายามอย่างสูงสุดในการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพันธกรณีและกรอบเวลาภายใต้ AEC Blueprint และหารือในประเด็นเรื่องข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามพันธกรณีทั้งภายในและภายนอกอาเซียน

(2) สร้างความเข้มแข็งของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานระดับชาติ (National Coordinating Agency) เพื่อให้การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

6. การลงนามพิธีสารด้านเศรษฐกิจ

ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 17 และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนจะลงนามเอกสารด้านเศรษฐกิจ 3 ฉบับ ได้แก่

(1) พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 8 ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการค้าบริการ (The 8th ASEAN Framework Agreement on Services Protocol)

(2) พิธีสารแก้ไขพิธีสารเรื่องข้าวและน้ำตาล (Protocol to Amend the Protocol to Provide Special Consideration for Rice and Sugar)

(3) พิธีสารเพื่อแก้ไขความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและสาธารณรัฐประชาชนจีน ฉบับที่ 2 (Protocol to Amend the 2nd Package of Specific Commitments under the Agreement on Trade in Goods of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-operation between ASEAN and China)

7. มาตรการเร่งด่วนด้านเศรษฐกิจของไทย ตามพันธกรณีที่ต้องดำเนินการเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ปี พ.ศ. 2558

(1) การเปิดเสรีการค้าบริการ ประเทศไทยเปิดเสรีแล้ว 80 สาขาจาก 128 สาขา ยังต้องจัดทำข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการชุดที่ 9 และ 10 ซึ่งครอบคลุมทั้ง 128 สาขา (เพิ่มสัดส่วนผู้ถือหุ้นของนักลงทุนสัญชาติอาเซียน เป็นร้อยละ 70)

(2) การยกเลิกมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายในซึ่งเป็นอุปสรรคทางการค้าในอาเซียน ประเทศไทยควรมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนในเรื่องการจัดการมาตรการ NTMs ของไทย และมีนโยบายรัฐบาลในเรื่องการใช้นโยบาย NTMs ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีอาเซียน

(3) การจัดตั้ง National Single Window กรมศุลกากรได้เชื่อมโยงระบบข้อมูลกับ 16 หน่วยงานแล้ว เหลืออีก 20 หน่วยงาน ควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและงบประมาณในการจัดทำระบบเชื่อมโยง และลดกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงระบบ

(4) การจัดตั้งคลังข้อมูลการค้าอาเซียนของไทย (ASEAN Trade Repository) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้รับมอบหมายจาก ครม. ให้เป็น Focal Point ในเรื่องนี้ โดยต้องการงบประมาณสนับสนุนและความร่วมมือด้านข้อมูลด้านมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้าจากทุกหน่วยงาน

(5) การจัดทำมาตรฐานสินค้าและการรับรอง (MRA) อาเซียนกำลังจัดทำมาตรฐานในหลายสินค้า เช่น อาหารแปรรูป เครื่องมือแพทย์ เครื่องใช้ไฟฟ้า แต่ MRA บางฉบับที่ลงนามแล้วไทยยังไม่มีผลบังคับใช้ เช่น บริภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

(6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน: การขนส่งสินค้าผ่านแดนไทยยังไม่ได้ลงนามในพิธีสาร 2 (การกำหนดที่ทำการด่านพรมแดน) 7 (ระบบศุลกากรผ่านแดน) และ 9 (สินค้าอันตราย) ของกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน

(7) การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนา SMEs อุตสาหกรรมระดับ SMEs ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน

8. นโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในอาเซียน

(1) นโยบายเร่งด่วนเร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์ และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศ เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาครวมกัน โดยเฉพาะการเร่งแก้ไขปัญหาคอขวดทั้งตามแนวพรมแดน ผ่านกระบวนการทางการทูตบนพื้นฐานของสนธิสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเร่งดำเนินการตามข้อผูกพันในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในและภายนอกภูมิภาค

(2) นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศสร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ และเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และความมั่นคง

(3) ใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนและอนุภูมิภาค ให้เป็นประโยชน์ต่อการขยายฐานเศรษฐกิจทั้งการผลิตและการส่งออก

9. การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในกระทรวงพาณิชย์

● กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

1. จัดตั้งศูนย์ AEC Information Centre
2. การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ AEC ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เว็บไซต์
3. จัดสัมมนา ประชุม และประชุมปฏิบัติการ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล และสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง AEC ต่อสาธารณะ
4. ลงนาม MOU กับหน่วยงานต่างๆ เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง AEC สำหรับผู้ประกอบการสาขาต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง
5. จัดทำสื่อความรู้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ AEC ในรูปแบบหนังสือ Booklet แผ่นพับ คู่มือ และวีดิทัศน์ เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ความคืบหน้า และข้อคิดเห็นต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เข้าสู่ AEC

● กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

1. ให้บริการข้อมูลและคำปรึกษาเชิงลึก ได้แก่ 1) การจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ในอาเซียน 9 แห่ง 8 ประเทศ โดยให้บริการข้อมูลเชิงลึกด้านการตลาด การค้า การลงทุน การจัดหาวัตถุดิบ และกฎหมายกฎระเบียบในประเทศสมาชิกอาเซียน และ 2) จัดทำคู่มือการค้าการลงทุนของประเทศในอาเซียน 8 ประเทศ (ยกเว้นบรูไนและไทย)
2. พัฒนาศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการ เช่น 1) การจัดทำโครงการ SMEs Pro-active ดำเนินการ 3 ปี (2556-2558) งบประมาณ 300 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนและส่งเสริม SMEs ในการขยายตลาดส่งออกได้มากขึ้นเพิ่มขึ้นปีละ 500 รายต่อปี 2) การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลในการแสวงหาวัตถุดิบ ให้ SMEs เป็นศูนย์กลางบริการข้อมูล และ 3) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยใน AEC (AEC Business Support Centre) ณ ส่วนกลาง 1 แห่ง และ 9 แห่งใน 8 ประเทศ เป็นต้น
3. จัดกิจกรรมเพื่อขยายตลาดสำหรับสินค้าและบริการของไทย เช่น 1) การจัดงานแสดงสินค้า 2) การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า และ 3) การจัดคณะผู้แทนการค้าเพื่อเจรจาการค้าในต่างประเทศ เป็นต้น

● การเตรียมความพร้อมของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

1. ศึกษาและวิจัยผลกระทบของ AEC ในสาขาต่างๆ
2. สร้างโครงข่ายผู้ประกอบการ SMEs การส่งออก
3. การจัดทำฐานข้อมูลด้านการตลาด
4. สร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur Creation : NEC) ของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการอบรมเชิงลึกให้กับผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจ
5. บ่มเพาะธุรกิจ ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาทั่วประเทศและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สวทช.)
6. จัดตั้งกองทุนตั้งตัวสำหรับ สนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ช่วยนักศึกษาสำหรับผู้เพิ่งจบการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์
7. ให้การช่วยเหลือด้านการเงินสำหรับผู้เริ่มต้นธุรกิจใหม่ ได้แก่ การค้ำประกันสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบใหม่ วงเงิน 10,000 ล้านบาท
8. ดำเนินโครงการ “ขยายโอกาสและเชื่อมโยงธุรกิจ SMEs ไทยในภูมิภาคอาเซียน (AEC Connect)” อาทิเช่น การสร้างเครือข่ายนักลงทุน SMEs การจัดตั้ง ASEAN SME Advisory Board เพื่อเป็นเวทีการหารือของภาครัฐและเอกชน และการจัดกิจกรรม Roadshow จับคู่ธุรกิจในประเทศเป้าหมาย เป็นต้น

● การเตรียมความพร้อมของภาคเอกชน

1. ปรับทัศนคติ มอง AEC ว่าเป็นโอกาสในการดำเนินธุรกิจ
2. ศึกษา/เสาะหาแหล่งวัตถุดิบที่มีความได้เปรียบด้านราคาและคุณภาพ
3. ศึกษาความเป็นไปได้ในการย้ายฐานการผลิต
4. สร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนา BRAND Thailand ให้เป็นที่ยอมรับ
5. สร้างพันธมิตรทางธุรกิจในประเทศอาเซียนอื่น
6. เรียนรู้คู่แข่ง (จุดอ่อน-จุดแข็ง) ทั้งในประเทศและอาเซียนอื่น
7. ศึกษาสนธิสัญญาและแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคสินค้าและบริการ
8. ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตสินค้า/การให้บริการ

9. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร

● การเตรียมความพร้อมของสภาพการค้าแห่งประเทศไทย

จัดตั้งโครงการ AEC Prompt เพื่อสร้างศักยภาพและความรู้ให้กับ SMEs มีกิจกรรมหลัก ดังนี้

1. ลงนาม MOU กับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ในการจัดสัมมนาในจังหวัดต่างๆ เพื่อสร้างความร่วมมือในการเผยแพร่ข้อมูล AEC
2. ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จัดงานเสวนาเพื่อสร้างความรู้ AEC ให้แก่ SMEs และจัดโครงการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานด้านการค้าและการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV
3. เชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานรายประเทศ กฎระเบียบการค้า และบทความงานวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนผ่านเว็บไซต์ www.thaichamber.org
4. จัดทำวารสาร AEC Prompt และเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

● การเตรียมความพร้อมของ SMEs

1. ติดตามข่าวสารข้อมูลเศรษฐกิจ แนวโน้มตลาด และรู้จักใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรี และการอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุนใน AEC
2. เรียนรู้จุดแข็ง-จุดอ่อนของธุรกิจตนและคู่แข่ง
3. หาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการทำธุรกิจ (รูปแบบและราคา)
4. ลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลักษณะเฉพาะให้กับสินค้าและบริการของตน
5. ศึกษาความเป็นไปได้ในการย้ายฐานการผลิตและสร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับประเทศอาเซียนรวมถึงการรวมกลุ่มธุรกิจภายในประเทศและชุมชน
6. พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากการแข่งขันที่สูงขึ้น

4.4 โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region: GMS)

โครงการพัฒนาอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Development Project) เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ได้ริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2535 โดยธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก

กลุ่มประเทศ GMS มีพื้นที่รวมกันประมาณ 2 ล้าน 3 แสนตารางกิโลเมตร มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โครงการ GMS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศนำมาซึ่งความมั่นคงและปราศจากความยากจนในภูมิภาค ตลอดจนสนับสนุนให้มีการพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจจำนวน 10 เส้นทาง เพื่อเชื่อมโยง 6 ประเทศ ภายหลังปี 2540 ประเทศ GMS ได้เน้นความร่วมมือตามยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมในพื้นที่ที่มีศักยภาพตามเส้นทางพัฒนา 3 แนว คือ

- 1) แนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor-NSEC) เชื่อมโยงไทย-พม่า-ลาว-จีน
- 2) แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor-EWEC) เชื่อมโยงพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม
- 3) แนวตอนใต้ (Southern Economic Corridor-SEC) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม

4.4.1 แนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) เชื่อมโยงไทย-พม่า-ลาว-จีน

4.4.1.1 ความเป็นมา

แนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ หรือ เส้นทาง R3E หรือ R3A เป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงการขนส่งทางบกระหว่างนครคุนหมิงกับกรุงเทพฯ มีระยะทางประมาณ 1,800 กิโลเมตร โดยผ่าน 3 ประเทศ คือ จีนตอนใต้ (700 กิโลเมตร) สปป.ลาว (250 กิโลเมตร) และไทย (850 กิโลเมตร) ขณะนี้เส้นทาง R3E ก่อสร้างเสร็จแล้ว และประเทศสมาชิกทั้ง 6 ประเทศ ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) ประกอบด้วย ไทย สปป.ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ ได้ร่วมกันเปิดเส้นทาง R3E อย่างเป็นทางการในช่วงการประชุมผู้นำ GMS ครั้งที่ 3 เมื่อเดือนมีนาคม 2551 ณ สปป.ลาว

เส้นทาง R3E ช่วยลดเวลาการเดินทางระหว่างนครคุนหมิง-กรุงเทพฯ จาก 48 ชั่วโมง เหลือเพียง 20 ชั่วโมง สามประเทศได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตทาง

เศรษฐกิจจากเส้นทางดังกล่าว โดยไทยได้กำหนดการจัดตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงราย และการพัฒนาท่าเรือเชียงแสน ส่วน สปป.ลาวอยู่ระหว่างการจัดเตรียมการพัฒนาพื้นที่จุดแวะพัก (Rest areas) บนเส้นทางที่แขวงบ่อแก้วและหลวงน้ำทา โดยขอการสนับสนุนทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) และสำหรับจีน กำหนดนโยบายมุ่งใช้ประโยชน์จากเส้นทาง R3E เพื่อกระจายสินค้าจากจีนตอนใต้ ลำเลียงวัตถุดิบ (ทรัพยากรธรรมชาติ และสินค้าเกษตร) และส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว ในภูมิภาค GMS ไปสู่การพัฒนาณฑลยูนนานเป็นประตูทางออกสู่อาเซียนและเอเชียใต้ รวมทั้ง สนับสนุนการขนส่งสินค้าบนเส้นทางดังกล่าวยังเป็นหลักประกันยืนยันการบรรลุข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ในขณะเดียวกัน จีนได้พัฒนาอีกหนึ่งเส้นทาง ระหว่างนครคุนหมิง-กวางสี-ลาวกาย-ฮานอย-ไฮฟอง ซึ่งเชื่อมจีนกับเวียดนาม เพื่อนำมณฑลยูนนานออกสู่ตลาดโลกด้วย

ขณะนี้ การใช้เส้นทาง R3E ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการท่องเที่ยวระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีน และการขนส่งถ่านหิน จากเหมืองเวียงภูคา ใน สปป.ลาวเข้าสู่ไทย รวมทั้งการขนส่งสินค้าทั่วไประหว่างไทย-สปป.ลาว-จีน ประมาณ ร้อยละ 20 ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดระหว่างสามประเทศ โดยร้อยละ 80 ของการขนส่งสินค้าทั้งหมด ผู้ประกอบการยังคงใช้เส้นทางแม่น้ำโขงในการขนส่ง ใช้ท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย-ท่าเรือกว๋านเล่ย์ เมืองจิ่งหงของจีน แม้ว่าจะสามารถขนส่งได้เพียงบางฤดูที่แม่น้ำโขงมีปริมาณน้ำมาก

4.4.1.2 สาขาความร่วมมือ

- 1) สาขาการเกษตรและแปรรูปการเกษตร รวมถึงอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและ Contract Farming
- 2) สาขาอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในพื้นที่ เช่น แร่ธาตุ ไม้ หรือ พลังงาน (ไฟฟ้าพลังน้ำ)
- 3) สาขาอุตสาหกรรมเบา เช่น รองเท้า สิ่งทอและเสื้อผ้า กระดาษ เครื่องอุปโภคบริโภค
- 4) สาขาวัสดุก่อสร้าง เช่น ซีเมนต์ เหล็กและเหล็กกล้า
- 5) สาขาเครื่องจักรกลการเกษตร (6) อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง เช่น ยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์
- 6) สาขาอุตสาหกรรมบริการ เช่น โลจิสติกส์และท่องเที่ยว
- 7) สาขาอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

4.4.1.3 เป้าหมาย

เป้าหมายของการพัฒนา NSEC คือ การลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ เพิ่มโอกาสในการจ้างงาน เพิ่มพูนรายได้ของประชากร และพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนตามแนวพื้นที่และใน

บริเวณใกล้เคียงให้ดีขึ้น ดังนั้น ยุทธศาสตร์เร่งด่วนที่จะช่วยให้เป้าหมายเหล่านี้สัมฤทธิ์ผล ประกอบด้วย 1) การทำให้มาตรการที่จะช่วยรับมือกับปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าไปอยู่ในกระแสหลักของแผนพัฒนา NSEC 2) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นต่อบรรยากาศของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในแนวพื้นที่ 3) การอำนวยความสะดวกให้แก่การขนส่งและการค้าข้ามพรมแดน 4) การส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมหรือภาคส่วนต่างๆ 5) การแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลทั้งในภาครัฐและเอกชน 6) การจัดตั้งหรือส่งเสริมประสิทธิภาพของกลไกทางโครงสร้างที่จะช่วยสนับสนุนการวางแผน การประสานงานและการนำข้อริเริ่มและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ NSEC ไปปฏิบัติให้เกิดผล รวมทั้งการขยายความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน

สำหรับแนวทางการพัฒนาเส้นทาง NSEC การพัฒนายุทธศาสตร์เหนือ-ใต้ โดยเชื่อมโยงกับประเทศจีนกับประเทศ GMS จีนกำหนดยุทธศาสตร์ให้นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน และนครหนานหนิง มณฑลกวางสี เป็นศูนย์กลางการพัฒนา แต่ปัจจุบันทางประเทศจีนได้ขยายไปสู่มณฑลอื่น ๆ และรัฐบาลปักกิ่งได้เข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาโดยตรง โดยเป้าหมายของประเทศจีนต้องการใช้ GMS เป็น Springboard หรือก้าวกระโดดไปสู่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน ภายใต้ข้อตกลงของที่ประชุม GMS ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเส้นทาง NSEC โดยได้กำหนดกรอบการพัฒนาเป็น 3 เส้นทาง ดังนี้

Western Sub-Corridor “แนวพื้นที่ย่อยภาคตะวันตก” เป็นแนวการพัฒนาตามเส้นทางคุน-มัน-กงลู่ หรือเส้นทาง R3E (R3A) เป็นเส้นทางหลักจากคุนหมิง-เชียงราย- กรุงเทพฯ ซึ่งพาดผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน จากคุนหมิง มณฑลยูนนาน ผ่านเหมืองจิ่งหิง เข้าเมืองชายแดนที่เมืองบ่อเต็น-ม่อฮั่น เข้าสู่ สปป.ลาว ทางแขวงหลวงน้ำทา แขวงบ่อแก้ว เมืองห้วยทราย ข้ามสะพานแม่น้ำโขง แห่งที่ 4 มาสู่ประเทศไทย ที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ขณะเดียวกันเส้นทางย่อยตะวันตก ยังมีเส้นทาง R3W ซึ่งพาดผ่านประเทศพม่า โดยจากเมืองคุนหมิง มีถนนผ่านเมืองมั่วเจียง เมืองซือเหมา เข้าสู่เมิ่งลา เข้าสู่พม่าที่เมืองด้าล่อ ผ่านเมืองเชียงตุง เมืองท่าขี้เหล็ก และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายของไทย

Central Sub-Corridor “แนวพื้นที่ย่อยภาคกลาง” เส้นทางคุนหมิง-ฮานอย-ไฮฟอง เป็นเส้นทางที่มาจากคุนหมิง ออกมาทางตะวันออกผ่านเมืองไคหยวน และผ่านเมืองเหมิงจื้อ เมืองเหอโข่ว เข้าสู่เวียดนามที่เมืองลาวกาย ซึ่งจะมีเส้นทางไปสู่นครฮานอย (เมืองเหอโข่ว -ลาวกาย) จีนและเวียดนามมีข้อตกลงที่จะมีการนำร่องเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

Eastern Sub-Corridor “แนวพื้นที่ย่อยภาคตะวันออก” เส้นทางหนานหนิง-ฮานอย โดยเส้นทางจะใช้หมายเลข A1 ผ่านเมืองอูซู่ป่านหลี่ ผ่านเมืองผิวเสียง เข้าสู่ด่านโยยีก่วน ผ่านเมืองหล่งซอนของเวียดนาม เข้าเมืองบักหมิง และเข้าสู่นครฮานอย ซึ่งเส้นทางนี้ยังประกอบด้วยเส้นทางที่มาจากนครหนานหนิง ลงมาทางตะวันออก ผ่านเมืองต่าจื้อ เมืองฝางเฉิน เมืองตงซิว เข้าสู่เวียดนาม ที่ด่านม็อกกาย ผ่านท่าเรือไฮฟอง และนครฮานอย

แนวเส้นทาง NSEC ทั้ง 3 เส้นทางหลัก ยังรวมถึงเส้นทางรถไฟทางคู่ที่จีนกำลังจะพัฒนาจากคุนหมิงผ่านเมืองบ่อเต็น หลวงน้ำทา วังเวียง เมืองเวียงจันทน์ และข้ามสะพานแม่น้ำโขงแห่งใหม่ เข้าสู่เมืองหนองคาย นครราชสีมาและกรุงเทพฯ ซึ่งมีโครงการทางรถไฟไปสู่อำเภอป่าตึงเบซาร์ของไทย และเชื่อมต่อทางรถไฟของมาเลเซีย ซึ่งจะทำให้การพัฒนาตามระเบียงเหนือ-ใต้ ของ GMS จะเป็นเส้นทางหลักในการเชื่อมโยงจีนไปสู่ประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งทำให้กรอบการพัฒนาของ GMS เริ่มที่จะขยายไปสู่ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ได้อย่างชัดเจนขึ้น กรณีของประเทศไทย เส้นทางหลักทั้ง 3 สาย มีเพียงสาย Western Sub-Corridor เพียงสายเดียวที่ผ่านเชียงราย ขณะที่อีก 2 เส้นทางผ่านไปทางเวียดนามโดยตรง ซึ่งยุทธศาสตร์ของประเทศจีนได้ให้ความสำคัญกับประเทศเวียดนาม ในฐานะเป็นแหล่งระบายสินค้าและเป็นแหล่งการลงทุน รวมถึงการใช้ท่าเรือของประเทศเวียดนาม

4.4.1.4 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

4.1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้ NSEC จีนมีการลงทุนในเวียดนามและสปป.ลาวมากขึ้นโดยเฉพาะภายใต้เส้นทางฮานอย-ลาวกายและโครงการพัฒนาท่าเรือไฮฟองมีความรุดหน้าสูงทางประเทศเวียดนามมีความสนใจในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนเศรษฐกิจพิเศษเหอไซ-ลาวกาย

4.2) ขอให้มีการตั้งคณะกรรมการ หรือมีกลไกพิเศษในการนำเสนอปัญหา และการประสานงานทั้งในระดับ G2G G2B และ B2B ซึ่งจะต้องนำท้องถิ่น ได้แก่ จังหวัด และแขวง หรือเมือง ชายแดน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้กรอบระเบียง NSEC

4.3) ให้มีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาค SMEs โดยการสร้างคลัสเตอร์ อุตสาหกรรมลงไปในพื้นที่เป้าหมายโดยเน้นอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน

4.4) ประเทศไทย โดยจังหวัดเชียงราย ขอเป็นผู้นำกลุ่มจังหวัดในการพัฒนา GMS the Leader of Provincial Group ขณะที่จังหวัดพิษณุโลก วางบริบทของยุทธศาสตร์การพัฒนาในการ เป็นจุดเชื่อมโยงระเบียง NSEC กับระเบียง EWEC และการบูรณาการด้านการลงทุน อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้นำเสนอศักยภาพของจังหวัดในการพัฒนาด้าน การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก และโลจิสติกส์ โดยเฉพาะการเตรียมตัวเป็นจังหวัดเจ้าภาพ ในการจัดงาน “World Expo 2020” ที่จะมีขึ้นในประเทศไทย

4.5) ประเทศพม่า โดยรัฐบาลต้องการให้เป็นฐานการผลิตด้านการเกษตร การท่องเที่ยว และขอให้ มีการส่งเสริมด้านการลงทุนอุตสาหกรรมท่าซี้เหล็ก-แม่สาย โดยเน้นอุตสาหกรรมด้านอุปโภค และบริโภค รวมถึงการตั้งคณะกรรมการการค้าชายแดนไทย-พม่า

4.6) การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่เป็นแหล่งมรดกโลกของกลุ่มประเทศ GMS โดยมีนครคุนหมิง และหนานหนิง เป็นจุดเป้าหมาย ซึ่งจินคาดว่า ปริมาณการท่องเที่ยวในปี 2020 จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในกลุ่ม GMS มากถึง 150 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากจีน จะทำให้ GMS กลายเป็นแหล่งที่มีปริมาณการท่องเที่ยวมากที่สุดในโลกและมีนักท่องเที่ยวทางรถยนต์ที่สูงกว่า EU โดยมีการเสนอให้มีการจัดตั้งสมาคม GMS tourism และเร่งการปรับปรุงระบบ Border Pass เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในบริเวณชายแดนของแต่ละประเทศ

4.7) การทำ Main Tourism Route หรือเส้นทางหลักการท่องเที่ยว โดยมีประเทศจีนและไทยเป็นจุดหมายปลายทาง โดยมีการนำทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม สินค้า OTOP และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เข้ามาบูรณาการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นจะต้องเน้นบทบาทของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการทำแผน Area Cooperation โดยเน้นในเชิงมิติด้านการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการ

4.4.2 แนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridors: EWEC)

4.4.2.1 ความเป็นมา

EWEC ถือเป็นโครงการที่เป็นความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region -GMS) เปิดตัวขึ้นครั้งแรกในการประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ครั้งที่ 8 ที่กรุงมะนิลาในปี พ.ศ. 2541 แนวพื้นที่เศรษฐกิจ GMS เป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ด้านตะวันออกจากเวียดนามผ่าน สปป.ลาว บนเส้นทาง R9 ข้ามสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เข้าสู่ไทยและไปสู่สหภาพพม่า หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นหนึ่งในเส้นทางที่ขณะนี้กำลังเริ่มปรากฏผลเชิงรูปธรรม

แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC) เป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ด้านตะวันออกจากเวียดนามผ่าน สปป.ลาว บนเส้นทางหมายเลข 9 (R9) ข้ามสะพานมิตรภาพแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เข้าสู่ไทย และไปสู่สหภาพพม่าที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเส้นทาง Land Bridge เชื่อมโยงระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน โดยมีระยะทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,450 กิโลเมตร อยู่ในเขต สปป.ลาว 210 กิโลเมตร เวียดนาม 84 กิโลเมตร พม่า 200 กิโลเมตร นอกจากนั้นเป็นเส้นทางในประเทศไทย

เส้นทาง R9 มีจุดเชื่อมโยงเมืองสำคัญต่างๆ ดังนี้ เมาะละหม่าง-เมียวดี (พม่า)-แม่สอด จังหวัดตาก-พิษณุโลก-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-มุกดาหาร (ไทย)-สะหวันนะเขต-แดนสะหวັນ (ลาว)-ลาวบาว-เว้-ดองฮา-ท่าเรือดานัง (เวียดนาม) โดยมีจุดข้ามแดน 1) เมียวดี (พม่า)-แม่สอด (ไทย) 2) มุกดาหาร (ไทย)- สะหวันเขต (สปป.ลาว) และ 3) แดนสะหวັນ (สปป.ลาว)-ลาวบาว (เวียดนาม) EWEC มีจุดที่เชื่อมต่อกับเส้นทางในแนวเหนือ-ใต้หลายเส้นทาง ได้แก่ 1) ย่างกุ้ง- ดาไว 2) เชียงใหม่-

กรุงเทพฯ 3) หนองคาย- กรุงเทพฯ 4) เส้นทางหมายเลข 13 ใน สปป.ลาว และ 5) ถนนหมายเลข 1 ใน เวียดนาม EWEC มีบทบาทสำคัญในเปิดประตูไปสู่ท่าเรือในเวียดนาม สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและภาคกลางของ สปป.ลาว สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 (มุกดาหาร- สะหวันเขต) เชื่อมต่อระหว่างแขวงสะหวันเขต สปป.ลาว กับจังหวัดมุกดาหารของไทย อยู่ห่างจากตัว จังหวัดไปทางเหนือ 7 กิโลเมตร เป็นสะพานคอนกรีต 2 ช่องการจราจร กว้าง 8 เมตร และไหล่ทางอีก ข้างละ 1.5 เมตร มีความยาว 1,600 เมตร และคอสะพานอีกด้านละ 200 เมตร รัฐบาลญี่ปุ่นโดย Japan International Cooperation Agency: JICA ให้ความช่วยเหลือในการสำรวจออกแบบตั้งแต่ เดือนมีนาคม 2542 โดยงบประมาณในการก่อสร้าง 2,550 ล้านบาท ซึ่งไทย และ สปป.ลาว ช่วยกัน ออกฝ่ายละครึ่ง ก่อสร้างโดยบริษัท พูมิโตโม ร่วมกับบริษัท วิจิตรภัณฑ์ และบริษัท สยามชินเท็ด จำกัด ส่วนอาคารด่านควบคุม (Border Control Facilities) พร้อมถนนเชื่อมต่อ (Connection Road) ไป บรรจบเส้นทางหมายเลข 9 ของ สปป.ลาว ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร และถนนเชื่อมต่อไปบรรจบทาง หลวงหมายเลข 212 ของไทยระยะทาง 0.95 กิโลเมตร เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2547 และ เปิดใช้เป็นทางการเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2550 โดยใช้เงินกู้จาก JBIC

4.4.2.2 สาขาความร่วมมือ

- 1) การพัฒนาการขนส่งทางน้ำ
- 2) การพัฒนาเส้นทางรถไฟ
- 3) การปรับปรุงท่าอากาศยานสะหวันเขต สปป.ลาว
- 4) การอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายสินค้าและคนข้ามพรมแดน
- 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาการขนส่ง
- 6) การเชื่อมโยงระบบสายส่งไฟฟ้า
- 7) การส่งเสริมการจัดทำความร่วมมือด้านพลังงานในภูมิภาค
- 8) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม
- 9) การพัฒนาการท่องเที่ยว
- 10) การริเริ่มเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- 11) การริเริ่มของคณะทำงาน AMEICC (Japan) ในการพัฒนาพื้นที่ตะวันตก- ตะวันออก

4.4.2.3 เป้าหมาย

- 1) การอำนวยความสะดวกด้านการค้า ให้จัดทำเวลาทำการของด่านมุกดาหาร-สะหวันนะเขต และด่านแดนสะหวัน-ลาวบาว ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ ทั้งสามประเทศยังเร่งรัดที่จะให้สัตยาบันความตกลงว่าด้วย การขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Cross-Border Transport Agreement: GMS CBTA) เพื่อให้สามารถเริ่มบังคับใช้การอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของคนและสินค้าในอนุภูมิภาคได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งไทยและลาวจะจัด Single Window Inspection: SWI เพื่อเอื้อต่อการตรวจปล่อยสินค้า ณ จุดเดียว (Single Stop Inspection: SSI) ที่ด่านชายแดนมุกดาหาร-สะหวันนะเขต สปป.ลาว
- 2) การส่งเสริมการค้า โดยจัดงานแสดงสินค้าพร้อมการจัดบูธธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจโลจิสติกส์บนเส้นทาง EWEK
- 3) การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน โดยกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนอำนวยความสะดวกการค้าและด้านโลจิสติกส์บนเส้นทาง EWEK
- 4) ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทาง EWEK

4.4.2.4 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

- 1) ภายใต้ความตกลงการข้ามพรมแดนและขนส่งข้ามแดน (CBTA: Cross Border Transport Agreement) ยังไม่มีผลบังคับใช้สมบูรณ์ทุกประเทศสมาชิก GMS แต่ละประเทศที่พร้อมก็สามารถทำความตกลงเดินรถข้ามพรมแดนกันก่อนได้ ซึ่งเส้นทาง EWEK ได้มีความตกลงร่วมกันระหว่าง ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม ที่จะให้มีการเดินรถระหว่างกัน
- 2) เส้นทางเชื่อมโยงเศรษฐกิจ EWEK (Route No.9) ได้เปิดให้มีการเดินรถอย่างเป็นทางการแล้วตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2552 แต่ในทางปฏิบัติยังติดปัญหาเรื่ององค์การค้าประกันรถที่จะวิ่งบนเส้นทางดังกล่าว ซึ่งอยู่ในระหว่างหารือ
- 3) การดำเนินการก่อสร้างเส้นทาง EWEK ฝั่งตะวันออกได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ส่วนฝั่งตะวันตกช่วงเมียวดี-กอรระเรก ระยะทาง 40 กิโลเมตร ที่เป็นคอขวดบนภูเขาในฝั่งพม่า รัฐบาลไทยอยู่ระหว่างให้ความช่วยเหลือ
- 4) การพัฒนาเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานและขนส่งภายในอนุภูมิภาค แนวพื้นที่ตะวันออก-ตะวันตก มีความก้าวหน้าไปได้พอสมควร โดยประเทศไทยมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงถึง 4 แห่ง เชื่อมโยงทางถนนไปสู่ประเทศจีนตอนใต้ ประเทศ สปป.ลาว และประเทศเวียดนามตอนกลาง แต่ด้านซอฟต์แวร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อตกลงข้ามแดน กฎระเบียบ และข้ออำนวยความสะดวกทางการค้าและขนส่งของประเทศต่างๆ ซึ่งมีข้อตกลงอยู่บ้างแล้ว ยังไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องยกระดับการพัฒนาจากระดับขนส่งและระดับการค้าชายแดน ไปสู่ระดับการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ หรือ Economic Corridor Link ครอบคลุมการเชื่อมโยง (Connectivity)

กับกรอบข้อตกลงระหว่างประเทศทั้ง AEC และ GMS ในทุกมิติ ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านโลจิสติกส์ ระหว่างประเทศ ด้านการลงทุนทั้งระดับชายแดน และการลงทุนทางตรง (FDI) รวมถึงด้านทรัพยากรมนุษย์ และการศึกษา การท่องเที่ยว การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการอ้างและหรือการสร้างคุณค่าแห่งการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสร้างนวัตกรรมให้ท้องถิ่นของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อที่จะยกระดับคุณภาพชีวิต ลดช่องว่างของการพัฒนา และช่องว่างของรายได้ ซึ่งทั้งหมดจะเป็นหัวใจของการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้ระเบียบเศรษฐกิจตะวันออกและตะวันตก

5) ประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายเชิงรุกในการพัฒนาโครงสร้างและโครงข่าย ทั้งในด้านพาณิชย์ อุตสาหกรรม การค้า เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวบนเส้นทาง EWEC โดยเน้นในเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยของชาติไปในเวลาเดียวกัน การกำหนดกลยุทธ์เชิงยุทธศาสตร์ ในการบริหารจัดการการผ่านแดน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดมาตรการการดำเนินการเพื่อให้มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับหลักการของ AEC

6) ในส่วนพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างโดยรวมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ จุดตรวจสะพานข้ามแม่น้ำเมย ขณะเดียวกันได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการขยายอาคารท่าอากาศยานแม่สอดให้มีศักยภาพในการรองรับเครื่องบินขนาด 737 และ แอร์บัส เพื่อรองรับเที่ยวบินระหว่างประเทศ และมีแนวคิดที่จะยกฐานะให้แม่สอดเป็นเขตปกครองพิเศษเช่นเดียวกับเมืองพัทยา เพื่อให้มีความคล่องตัวในการเข้าสู่ AEC

7) ประเทศไทยได้มีการปรับรูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ เพื่อรองรับการข้ามแดนของประชากรของประเทศสมาชิก AEC การควบคุมการผ่านแดน ได้กำหนดนโยบายในการอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยให้ปรับเวลาทำการของด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านศุลกากร ที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ทั้งไทย ลาว และเวียดนาม ทั้งสามประเทศจะมีการให้สัตยาบันเพื่อดำเนินการความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Cross-Border Transport Agreement: GMS CBTA) ให้สามารถบังคับใช้เพื่ออำนวยความสะดวกการผ่านแดนของคน และสินค้าในอนุภูมิภาคได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะประเทศไทยกับ สปป.ลาวจะดำเนินการเรื่อง Single Window Inspection (SWI) เพื่อเอื้อต่อการตรวจปล่อยสินค้า ณ จุดเดียว Single Stop Inspection (SSI) ที่ด่านมุกดาหาร-ด่านสะพานมิตรภาพ เพื่อการเตรียมความพร้อมของเพื่อนบ้านกับ EWEC

4.4.3 แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor-SEC) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม

4.4.3.1 ความเป็นมา

แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เป็นหนึ่งในโครงการที่มีความสำคัญ ภายใต้การพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Corridor) ของแผนงาน GMS ตั้งแต่ปี 1998 โดยเป็น Flagship Project ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ 10 ปีของ GMS ซึ่งที่ประชุมผู้นำ GMS ครั้งที่ 1 ได้ให้ความเห็นชอบร่วมกัน ในระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำ 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขงครั้งที่ 1 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อปี 2545

สำหรับเส้นทาง ประกอบด้วย Corridor ย่อย 3 เส้นทาง และ 1 เส้นทาง Inter Corridor Link ได้แก่

- 1) Central Sub-corridor กรุงเทพฯ - พนมเปญ (ผ่าน R5 หรือ R6) - โฮจิมินห์ซิตี้ - วังเตา
- 2) Northern Sub-corridor กรุงเทพฯ - เสียมเรียบ - สตรึงเตริง - รัตนคีรี - OYadov -Pleiku-Quy Nhon
- 3) Southern Coastal Sub-Corridor กรุงเทพฯ - ตราด - เกาะกง - ฮาติเยน - กาเมา - น้ำแคน
- 4) Inter-Corridor Link (with EWEC) สีหนุวิลล์ - พนมเปญ - กราตี - สตึงเตริง - ดังกาลอ - ปากเซ - สะหวันนะเขต

4.4.3.2 สาขาความร่วมมือ

- 1) ด้านเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร จะเป็นการกำหนดโครงการอุตสาหกรรมเกษตร อำนวยความสะดวกปัจจัยการผลิต นโยบายด้านการค้าการลงทุน และทรัพยากรมนุษย์
- 2) ด้านอุตสาหกรรม มีทั้งอุตสาหกรรมจากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อุตสาหกรรมเกษตร ป่าไม้ เหมืองแร่ อุตสาหกรรม เช่น โรงงานสิ่งทอ อุตสาหกรรมพลาสติก ยางพารา ยา และอิเล็กทรอนิกส์
- 3) การท่องเที่ยว เส้นทาง SEC จะช่วยด้านการกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่ร่วมมือกันด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้องนิคมอุตสาหกรรมและ FREE Trade Zone สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มาจากทรัพยากรธรรมชาติและผลิตภัณฑ์จากแรงงานไร้ฝีมือ
- 4) การแก้ไขและบรรเทาปัญหาแรงงานอพยพ

4.4.3.3 เป้าหมาย

เป้าหมายการพัฒนา Economic Corridor เพื่อขยายประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกันระหว่างประเทศในอนุภูมิภาค ให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ห่างไกล ที่ไม่สามารถเข้าถึงการพัฒนาจากเส้นทางดังกล่าว โดย 1) การกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมการพัฒนา เพื่อให้เส้นทางหลักศูนย์กลางการพัฒนา และจุดการพัฒนาหลัก (Nodes) ตามแนวพื้นที่ช่วยเชื่อมโยงกิจกรรมเศรษฐกิจระหว่างกันและขยายการพัฒนาไปยังพื้นที่โดยรอบ 2) การเปิดโอกาสสำหรับการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกอนุภูมิภาค 3) การขยายผลการพัฒนาให้ทั่วทั้งอนุภูมิภาคโดยเน้นโครงการในลักษณะ Clustering 4) การจัดให้มีกลไกเพื่อจัดอันดับความสำคัญและประสานความร่วมมือด้านการลงทุนและ 5) การสร้างผลการพัฒนาร่วมระหว่างประเทศที่เป็นรูปธรรม

ทั้งนี้การพัฒนา Economic Corridor มุ่งหวังการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการพัฒนา และลดการสูญเสียจากการพัฒนาให้เหลือน้อยที่สุด

4.4.3.4 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

1) จังหวัดตามแนว SEC ได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาเส้นทาง SEC โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับประชาชน ซึ่งปัจจุบันจังหวัดต่างๆ ได้มีการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่บ้างแล้ว ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือในด้านการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน

2) สภาพการพัฒนาของจังหวัดตามแนว SEC ยังคงมีข้อจำกัด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานยังไม่สมบูรณ์ กฎระเบียบต่างๆ ยังซับซ้อนและเป็นข้อจำกัดการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน ขาดทักษะความชำนาญด้านต่างๆ และขาดงบประมาณในการพัฒนา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึงและขาดกลไกการประสานงานระหว่างภาครัฐ-เอกชนโดยเฉพาะในระดับระหว่างประเทศ การผลักดันการดำเนินงานตามความตกลงการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Cross Border Transport Agreement: CBTA) ยังคงล่าช้า โดยจังหวัดตาม SEC ได้ขอรับการสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและการเงินจาก ADB และ Development Partners สำหรับโครงการพัฒนาถนนสายหลักและ สายรอง โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมือง ได้แก่ ระบบสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการต่างๆ การพัฒนาสายส่งพลังงาน การยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความยากจน และแก้ปัญหาด้านสังคมของจังหวัดตามแนว SEC เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นแนวพื้นที่พัฒนาที่ปลอดภัย (Safety Corridor)

3) การเร่งอำนวยความสะดวกการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน เพื่อใช้ประโยชน์เส้นทางคมนาคมที่พัฒนาแล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยที่ประชุมได้ผลักดันการให้สัตยาบันภาคผนวกและพิธีสารแนบท้ายความตกลง CBTA การแลกเปลี่ยนสิทธิจราจรระหว่างไทย-กัมพูชา ระบบศุลกากรผ่านแดน (Customs Transit System: CTS) และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่าง

ด้านพรมแดน เป็นต้น ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นว่าการลดระยะเวลาในการตรวจปล่อย ณ ด้านพรมแดน มีผลต่อการลดต้นทุนการขนส่งอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าการลดระยะเวลาการเดินทาง

4) การเชื่อมโยงเส้นทางช่วงที่ขาดหาย (Missing links) และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ เช่น การจัดตั้งศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า (Inland Clearance Depot) และ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินงานศุลกากร

4.5 กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)

4.5.1 ความเป็นมา

รัฐบาลไทยได้ริเริ่มกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค โดยมีประเทศสมาชิกประกอบด้วย ประเทศ กัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้งห้าประเทศ และลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความเจริญอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาค และก่อให้เกิดความเข้มแข็งให้แก่กรอบความร่วมมือในระดับอาเซียน ทั้งนี้ เนื่องจากความเข้มแข็งของกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม ย่อมหมายถึงความเข้มแข็งของอาเซียนโดยรวม ดังนั้น กรอบความร่วมมือนี้จึงเปรียบเสมือนกรอบความร่วมมือที่ช่วยส่งเสริมการรวมตัวภายใต้กรอบอาเซียนให้มีความก้าวหน้ารวดเร็วขึ้นบนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ร่วมกัน

4.5.2 เป้าหมาย

เป้าหมายของกรอบ ACMECS มุ่งเน้นการลดความยากจนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน

ACMECS เน้นการทำงานที่ส่งเสริมและต่อยอดโครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในภูมิภาคเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ชายแดนของประเทศสมาชิกเป็นพื้นที่แห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางสังคมวัฒนธรรม พร้อมทั้งเป็นการประสานผลประโยชน์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาคให้เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสร้างความเจริญ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความสงบสุข ความมั่นคง และความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีระหว่างประเทศสมาชิก

กิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS ซึ่งส่งเสริมและต่อยอดโครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในภูมิภาคนี้ จะเน้นความร่วมมือที่ปฏิบัติได้จริงและก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิก มีความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับโดยทุก

ประเทศที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การดำเนินการจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ ยึดหลักฉันทามติ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ได้แก่

- การประชุมระดับผู้นำทุก 2 ปี
- การประชุมระดับรัฐมนตรีปีละหนึ่งครั้ง
- การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสทุก 6 เดือน
- การประชุมคณะกรรมการเพื่อประสานงานระหว่างสถานเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกที่กรุงเทพฯ ทุก 2 เดือน
- การประชุมระดับคณะกรรมการสาขา

สำหรับประเทศไทยที่อยู่ในฐานะประเทศสมาชิกได้มีการจัดตั้งกลไกในการดำเนินงานของฝ่ายไทยเพื่อสนองนโยบายในการพัฒนา ดังนี้

- จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพบ.) โดยคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อ 18 กรกฎาคม 2548 เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองเสนอแนะนโยบาย แผนงานและโครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ

- พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) สพพ. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2548 เพื่อให้การช่วยเหลือทางการเงินในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างเส้นทางคมนาคม

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย และกระทรวงการต่างประเทศทำหน้าที่ประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

4.5.3 สาขาความร่วมมือ

กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) ประกอบด้วยโครงการความร่วมมือ 7 สาขา ได้แก่

1) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และเงินทุนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านการจัดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านกฎหมาย และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-Stop Service) ตามด่านชายแดน และการจัดตั้งสภาธุรกิจ (ACMECS Business Council) เป็นต้น

2) **ความร่วมมือด้านการเกษตร** มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตภาคเกษตรกรรมบนพื้นฐานของความสามารถได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ รวมถึงการวิจัยและพัฒนา และการทำข้อตกลงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในโครงการสำคัญ เช่น การทำการเร่งรัดจัดตั้งเขตการผลิตสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง (Contract Farming) เป็นต้น

3) **อุตสาหกรรมและพลังงาน** มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการวิจัยและพัฒนาด้านพลังงาน และการแบ่งปันความรู้และข้อมูลข่าวสาร ตัวอย่างโครงการสำคัญ เช่น การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมบริเวณชายแดน และความร่วมมือด้านพลังงาน

4) **การเชื่อมโยงการคมนาคม** มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและใช้ประโยชน์ในการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกในทางการค้า การลงทุน การผลิต และการท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในส่วนที่ยังขาดหายในแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor) รวมถึงเส้นทางที่เชื่อมต่อจากแนวเขตเศรษฐกิจดังกล่าว

5) **ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว** มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และนักท่องเที่ยวจากนอกภูมิภาค โดยรัฐบาลส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในลักษณะการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้ง 5 ประเทศสมาชิกร่วมกัน ในลักษณะ 5 ประเทศหนึ่งจุดหมาย (Five Countries One Destination) รวมทั้งการจัดทำ การตรวจลงตราเดียวที่ออกให้แก่คนต่างชาติเพื่อใช้เดินทางเข้าประเทศสมาชิก ACMECS ได้มากกว่า 1 ประเทศ (ACMECS Single Visa: ASV)

6) **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและสถาบันต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันในระดับโลก โดยเน้นการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการในสาขาความร่วมมือต่างๆ ของ ACMECS

7) **สาธารณสุข** มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในการป้องกัน และการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคระบาดร้ายแรงต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการถ่ายทอดความรู้

4.5.4 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

ประเทศไทยได้มีนโยบายในการสนับสนุนต่อการดำเนินงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) เพื่อให้ข้อตกลงร่วมกับประเทศสมาชิกบรรลุวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1) นำโครงการความร่วมมือที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงร่วมกันมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

2) ส่งเสริมความร่วมมือในสาขาที่เป็นประโยชน์สำคัญทั้งของไทยและของภูมิภาค เช่น พลังงาน สาธารณสุข โดยให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องและส่งเสริมกรอบความร่วมมืออื่นๆ ในอนุภูมิภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS: Greater Mekong Sub region)

3) เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างไทยกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในลักษณะไตรภาคีในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและความร่วมมือทั้งในระดับรัฐต่อรัฐ เอกชนต่อเอกชน เอกชนต่อรัฐ และประชาชนต่อประชาชน

5) สปป.ลาว ได้มีโครงการตรวจลงตราในจุดเดียวกับประเทศเวียดนามแล้ว เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อการค้าและการลงทุนระหว่างกัน และ สปป.ลาว จึงอยากให้ประเทศสมาชิก ACMECS นำประสบการณ์นี้มาปรับปรุง เพื่อให้เกิดการตรวจลงตราในจุดเดียวระหว่างประเทศสมาชิก ACMECS ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน แต่การดำเนินการอาจจะต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติสามารถดำเนินไปได้

6) รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงตามแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสนับสนุนงบประมาณ 15,000 ล้านบาท หรือ 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และความร่วมมือในกรอบ ACMECS สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทย โดยให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องต่อไป ทั้งนี้ เพื่อขยายโอกาสทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในประเทศสมาชิก ACMECS รัฐบาลได้ประกาศแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ที่มุ่งปรับปรุงระบบการขนส่งทางถนน น้ำ ด้านการค้า และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ประเทศในกลุ่ม ACMECS ต้องผลักดันเพื่อให้เป็นฐานการผลิตร่วมกัน ในขณะนี้ไทยและกัมพูชาได้เริ่มหารือในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนร่วมกันแล้ว และได้มีการหารือกับเมียนมาร์ และ สปป.ลาว ด้วย

7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นอีกสาขาหนึ่งที่ไทยให้ความสำคัญ ไทยได้ให้การสนับสนุนทางการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิก ไปสู่เป้าหมายของการหลุดพ้นจากความยากจน ตามเป้าหมายสหัสวรรษ และเพื่อเป็นการเตรียมตัวไปสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้รัฐบาลไทยให้ทุนการฝึกอบรมจำนวน 200 ทุน ในสาขาต่างๆ รวมทั้งสาธารณสุขและการเกษตร ในระยะเวลา 2 ปี ที่จะถึงนี้ โดยประเทศสมาชิกจะต้องยืนยันเจตนารมณ์ของกรอบความร่วมมือ ACMECS ในการนำความเจริญก้าวหน้าและความกินดีอยู่ดีมาสู่

พื้นที่ชายแดน ต้องร่วมกันทำให้ชายแดนมีความมั่นคงและมั่นคง เนื่องจากความมั่นคงและมั่นคงของพี่น้องตามแนวชายแดน คือ ความมั่งมีศรีสุขของประเทศสมาชิก ACMECS

4.6 ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC)

4.6.1 ความเป็นมา

ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง 7 ประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย โดยประเทศสมาชิกจะต้องมีภูมิประเทศติดอ่าวเบงกอลหรือฟิנגอ่าวเบงกอลเป็นหลัก

BIMSTEC เริ่มก่อตั้งขึ้นครั้งแรกจากสมาชิก 4 ประเทศ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 ภายใต้ชื่อ BIST-EC (Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) ภายใต้การริเริ่มและผลักดันของไทย ได้เปลี่ยนชื่อเป็น BIMST-EC (Bangladesh – India - Myanmar-Sri Lanka - Thailand Economic Cooperation) เมื่อสหภาพพม่าเข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2540 ต่อมาในเดือนธันวาคม 2546 เนปาลและภูฏานได้เข้าร่วมประชุมในฐานะสมาชิกใหม่

BIMSTEC จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการค้า การลงทุน เพราะกลุ่มประเทศ BIMSTEC ถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพ มีประชากรถึง 1,300 ล้านคน แต่ปัจจุบันยังมีการค้า การลงทุน และการเดินทางระหว่างกันยังค่อนข้างน้อย ทำให้ยังมีโอกาสและช่องทางในการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือได้อีกมาก

4.6.2 เป้าหมาย

เป้าหมายของกรอบ BIMSTEC เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนในประเทศสมาชิก และเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากภายนอกให้เข้ามาทำการค้าและการลงทุนกับประเทศสมาชิก BIMSTEC ให้มากขึ้น โดยขอบเขตของกรอบความตกลงครอบคลุมการเปิดเสรีการค้าสินค้า การเปิดเสรีการค้าบริการ การเปิดเสรีการลงทุน และการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

กลุ่ม BIMSTEC เป็นตลาดที่มีศักยภาพ โดยมีประชากรรวมถึง 1,300 ล้านคน แต่ปัจจุบันยังมีการค้า การลงทุน และการเดินทางติดต่อกันค่อนข้างน้อย ทำให้ยังมีโอกาสและช่องทางในการที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันได้อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการค้าการลงทุน ประเทศสมาชิกได้ลงนามในกรอบความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC แล้ว และทุกประเทศได้เสร็จสิ้นกระบวนการภายในประเทศสำหรับการให้สัตยาบันแล้วเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยแล้ว BIMSTEC จะช่วยประสานนโยบาย Look West ของไทย เข้ากับนโยบาย Look East ของอินเดีย และช่วยเน้นจุดยืนนโยบายต่างประเทศแบบ Forward Engagement ของรัฐบาลปัจจุบันที่มุ่งเน้นกระชับความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตรเดิม และบุกเบิก ความสัมพันธ์กับพันธมิตรใหม่ๆ นอกจากนี้ ความร่วมมือที่ประสานจุดแข็งของแต่ละประเทศเข้าด้วยกันใน BIMSTEC ก็เป็นการส่งเสริมความริเริ่มของไทยที่นำมาใช้ได้ผลเป็นที่ยอมรับในหลายเวที ทั้ง ACD และ ACMECS ซึ่งความสำเร็จในเวทีนี้ ก็จะเป็นตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างประเทศ กำลังพัฒนา (South-South Cooperation) ที่จะทำให้ไทยมีบทบาทสร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศต่อไป

4.6.3 สาขาความร่วมมือ

ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและ เศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) หรือ BIMSTEC ปัจจุบันมีสาขาความร่วมมือทั้งสิ้น 13 สาขา ดังนี้

- 1) **การค้าและการลงทุน** บังกลาเทศเป็นประเทศนำ ซึ่งปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) ด้านสินค้า และบริการ และ (2) การอำนวยความสะดวกด้านการค้า และการลงทุน
- 2) **สาขาการคมนาคมและการสื่อสาร** อินเดียเป็นประเทศนำ โดยสมาชิก BIMSTEC ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความเชื่อมโยงทางอากาศ ทางทะเล และทางบก ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการเปิดน่านฟ้าภายใน BIMSTEC การพัฒนาโครงการถนน 3 ฝ่ายระหว่าง ไทย-พม่า-อินเดีย และไทย-พม่า-บังกลาเทศ โดยอำนวยความสะดวกการขนส่งทางบกจากอ่าวเบงกอลถึงทะเลจีนใต้ สำหรับการขนส่งทางทะเลมีโครงการเดินเรือชายฝั่งและการศึกษาความเป็นไปได้ โครงการทำเรือน้ำลึกลากหยาตามข้อเสนอของอินเดีย
- 3) **สาขาลังงาน** โครงการสำคัญในสาขาลังงานในระดับภูมิภาคคือ การพัฒนา พลังงานไฮโดรคาร์บอนและไฟฟ้าพลังน้ำ โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (ก๊าซธรรมชาติ) ศูนย์ข้อมูล ด้านพลังงาน เครือข่ายการค้าพลังงานระหว่างสมาชิก นอกจากนี้ รัฐบาลพม่าเป็นเจ้าภาพจัดประชุม ระดับผู้เชี่ยวชาญสาขาลังงานไปแล้ว 5 ครั้ง และอินเดียได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีด้าน พลังงาน BIMSTEC ครั้งที่ 1 ขึ้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2548 โดยที่ประชุมได้ออกแถลงการณ์ร่วม และ รับรองแผนปฏิบัติการ
- 4) **สาขาการท่องเที่ยว** อินเดียเป็นประเทศนำโดยเสนอแผนปฏิบัติการ โดย เสนอแนะให้มีการตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว BIMSTEC ขึ้นที่อินเดีย และสำรวจความเป็นไปได้ที่จะ จัดตั้งกองทุนการท่องเที่ยว BIMSTEC โดยมาจากเงินบริจาคของแต่ละประเทศสมาชิก
- 5) **สาขาเทคโนโลยี** ศรีลังกาเป็นประเทศนำ ซึ่งได้มีการจัดการประชุมระดับ ผู้เชี่ยวชาญสาขาเทคโนโลยี ในเดือนตุลาคม 2545 ณ กรุงนิวเดลี ซึ่งได้มีการลงมติรับรองปฏิญญาร่วม

โคลัมโบ (Colombo Joint Declaration) ในการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

6) **สาขาประมง** ไทยเป็นประเทศนำ โดยได้จัดการประชุมครั้งที่ 1 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2544 ที่ประเทศไทย ซึ่งมีมติรับรองของคณะกรรมการความร่วมมือสาขาประมง โดยกรมประมงของไทยเสนอโครงการสำรวจทรัพยากรทางทะเลในอ่าวเบงกอลร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล (Ecosystem-based Fishery Management in the Bay of Bengal)

7) **สาขาการเกษตร** ได้มีการหยิบยกความร่วมมือในสาขาเกษตรขึ้นหารือในการประชุมผู้นำ BIMSTEC ครั้งที่ 1 โดยมีการเสนอให้เพิ่มความร่วมมือสาขาเกษตรขึ้นเป็นสาขาหลัก ซึ่งนายกรัฐมนตรีไทยได้เสนอให้นำมารวมไว้กับสาขาประมงที่มีอยู่เดิม โดยไทยจะเป็นประเทศนำในสาขานี้ นอกจากนี้ยังได้เสนอให้สินเชื่อกว่าประเทศสมาชิกเพื่อการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องความร่วมมือสาขาการเกษตรใน BIMSTEC ขึ้นในปี 2549

8) **สาขาสาธารณสุข** ผู้นำประเทศกลุ่ม BIMSTEC เห็นความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่มากมายหลากหลายของประเทศสมาชิก เพื่อสร้างจุดแข็งของความร่วมมือระหว่างกัน โดยคำนึงถึงการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายด้วย และตกลงที่จะสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์ความเป็นเลิศ (Centers of excellence) ด้านการแพทย์พื้นบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ยากไร้ และรวมถึงเรื่องการผลิตยาสามัญ (Generic drugs) ด้วย โดยไทยรับเป็นประเทศนำ

9) **สาขาการลดความยากจน** การลดปัญหาความยากจนเป็นประเด็นหนึ่งที่ผู้นำให้ความสำคัญในระหว่างการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ (Retreat) ซึ่งต่างนำประสบการณ์ของแต่ละประเทศมาแลกเปลี่ยนกัน โดยเน้นย้ำถึงการสร้างพลังในชุมชนโดยผ่านการศึกษา การเป็นนายจ้างของตนเอง พัฒนาชนบท การเข้าถึงสินเชื่อ บทบาทของสตรี และทำให้ผู้มีฐานะยากจนสามารถใช้บริการธนาคารได้ นอกจากนี้ ผู้นำยังเห็นพ้องถึงความจำเป็นของการสาธารณสุขที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

10) **สาขาการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ** สำหรับเรื่องการก่อการร้าย ผู้นำจากประเทศสมาชิกได้ชี้แจงในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ (Retreat) ว่าควรสร้างเครือข่ายติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก BIMSTEC และควรมีการสื่อสารผ่านโทรศัพท์ระหว่างผู้นำประเทศสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ รัฐบาลอินเดียได้เสนอต่อที่ประชุมคณะทำงาน BIMSTEC เรื่องการสร้างเครือข่ายของเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสที่มีอำนาจในการตัดสินใจ การประสานงานในเรื่องข่าวกรอง และการสร้างศักยภาพ คณะร่วมฯ ชุดนี้จะทำหน้าที่เป็นเวทีขอความร่วมมือระหว่าง

ประเทศสมาชิกเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานและยุทธศาสตร์ ในการป้องกันการก่อการร้าย โดยตั้ง
คณะทำงานย่อยด้านต่างๆ พร้อมกำหนดประเทศนำ ดังนี้

- ด้านการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง (Intelligence Sharing) โดยศรีลังกาเป็น Lead Shepherd
- ด้านความร่วมมือด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย (Law and Legal Enforcement Issues) โดยมีอินเดียเป็น Lead Shepherd
- ด้านการสกัดกั้นเงินทุนเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย (Combating the Financing of Terrorism) โดยมีไทยเป็น Lead Shepherd
- ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (Psychotropic Substances and Precursor Chemicals) โดยมีพม่าเป็น Lead Shepherd

11) สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ ในการประชุมระดับผู้นำ BIMSTEC ครั้งที่ 1 ที่ประชุมเสนอให้มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้าน Remote Sensing สำหรับการจัดการด้านการเกษตร สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ และเสนอให้มีศูนย์สภาพอากาศและภูมิอากาศ

12) สาขาวัฒนธรรม ในที่ประชุมผู้นำครั้งที่ 1 นายกรัฐมนตรีภูฏานได้ประกาศเสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีวัฒนธรรมของ BIMSTEC ขึ้น ซึ่งต่อมาภูฏานได้จัดการประชุมดังกล่าวในช่วงเดือนพฤษภาคม 2549

13) สาขาปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชน ปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชนเป็นประเด็นหนึ่งที่ได้รับการเน้นย้ำจากที่ประชุมผู้นำที่ได้ประกาศปฏิญญามีใจความตอนหนึ่งระบุถึงการเร่งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชนโดยผ่านโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ ซึ่งก่อนหน้าการประชุมผู้นำไทยได้เป็นผู้ริเริ่มความร่วมมือในด้านนี้ ด้วยการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชน BIMSTEC ครั้งที่ 1 ขึ้น ที่จังหวัดภูเก็ต และเพื่อเป็นการตอบสนองข้อเรียกร้องของบรรดาผู้นำ โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ริเริ่มโครงการต่างๆ ขึ้น 4 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการ “ยุวทูต BIMSTEC” (2) โครงการ “Exploring BIMSTEC Cultural Ties in Thailand” (3) โครงการ “นิทรรศการ BIMSTEC” และ (4) โครงการ “Getting to Know the New BIMSTEC Members”

4.6.4 ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

การประชุม BIMSTEC TNC ที่ได้จัดประชุมคณะกรรมการเจรจาการค้า BIMSTEC TNC ครั้งที่ 16 ระหว่างวันที่ 17-21 มีนาคม 2551 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- **การเปิดตลาดการค้าสินค้า** การเจรจาความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC ซึ่งในปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำตารางข้อมูลผูกพันภาษีแนบท้ายความตกลงฯ และจัดทำร่างพิธีสาร

แก้ไขเพิ่มเติม และประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ยื่นตารางข้อมูลผูกพันภาษีแบบท้ายความตกลงฯ แล้ว แต่อินเดียขอเลื่อนการเจรจาออกไปโดยไม่มีกำหนด ซึ่งส่งผลให้ยังไม่สามารถลงนามความตกลงฯ ได้ (ทั้งนี้ ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 12 ณ นครเนปิดอว์ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2552 ได้เร่งผลักดันการเจรจาความตกลงฯ ให้แล้วเสร็จ)

- **การค้าบริการ** อินเดียได้ยกร่างความตกลงการค้าบริการขึ้นใหม่ทั้งหมด ส่วนใหญ่มีพื้นฐานจาก GATS และได้ตกลงให้แต่ละประเทศส่งความเห็นเพิ่มเติมให้อินเดียในฐานะประธานการประชุมฯ เพื่อรวบรวมความเห็นและเวียนให้สมาชิกพิจารณาต่อไป

- **การลงทุน** อินเดียได้ยกร่างคำนิยามเกี่ยวกับนักลงทุนของประเทศภาคี ขอบข่ายความตกลงการลงทุน โดยได้ตกลงให้แต่ละประเทศกลับไปพิจารณาเพิ่มเติม และส่งข้อคิดเห็นให้อินเดียในฐานะประธานการประชุมฯ เพื่อเวียนให้สมาชิกพิจารณาต่อไป

- **ความร่วมมือศุลกากร** สามารถหาข้อสรุปการจัดทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือศุลกากร รวมทั้งได้หารือเกี่ยวกับการจัดทำมาตราว่าด้วยการขนส่งสินค้าผ่านแดน

- **การหารือระหว่างนักกฎหมาย** นักกฎหมายของแต่ละประเทศสมาชิกได้หารือร่วมกัน และได้ปรับถ้อยคำด้านกฎหมายในแต่ละมาตราให้มีความสอดคล้องกัน

1. การจัดการประชุม BIMSTEC TNC ครั้งที่ 18 ระหว่างวันที่ 2-4 มิถุนายน 2552 ณ จังหวัดภูเก็ต โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- **การเปิดตลาดการค้าสินค้า** แบ่งการลด/ยกเลิกภาษีเป็นกลุ่มต่างๆ โดยใช้อัตราภาษี MFN applied rate ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2550 เป็นอัตราฐานในการลด/ยกเลิกภาษีประกอบด้วย

- กลุ่มเร่งลดภาษี (Fast Track: FT) ลดภาษีเหลือ 0% ครอบคลุมสินค้า 10% ของพิกัดศุลกากร 6 หลัก ในระบบ HS 2007 เริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2553

- กลุ่มลดภาษีปกติ (Normal Track: NT) แบ่งเป็น Normal Track Elimination (NTE) ลดภาษีเหลือ 0% ครอบคลุมสินค้า 50% ของพิกัดฯ และ Normal Track Reduction (NTR) ลดภาษีเหลือ 1-5% ครอบคลุมสินค้า 21% ของพิกัดฯ เริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2553

- กลุ่มไม่ลดภาษี (Negative List: NL) จะไม่มีการลดภาษีสินค้ากลุ่มนี้ครอบคลุม 19% ของพิกัดฯ

- **กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า** โดยมีข้อตกลงใช้กฎทั่วไป (General Rule) ในการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าโดยประเทศกำลังพัฒนาใช้เกณฑ์ CTS+Local content 35% และ

ประเทศ LDCs ใช้เกณฑ์ CTS+Local content 30% และให้มีการจัดทำกฎเฉพาะรายสินค้า (Product Specific Rules: PSRs) อีกจำนวน 142 รายการ

- **การค้าบริการ** อยู่ระหว่างการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าบริการ
- **การลงทุน** อยู่ระหว่างการเจรจาจัดทำความตกลงด้านการลงทุน

2. การจัดการประชุม BIMSTEC (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) หรือความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 4-5 มีนาคม 2553 ณ โรงแรมดุสิตธานี โดยมี 7 ประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ประกอบด้วย บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย เข้าร่วมประชุมสำหรับสาขาพลังงานได้รับการยกระดับให้มีการประชุมระดับรัฐมนตรี และมีการประชุมครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย เพื่อผลักดันการดำเนินงานในสาขาพลังงานของประเทศสมาชิกทั้ง 7 ประเทศ ที่มีจำนวนประชากรรวมกว่า 1,466 ล้านคน ให้สามารถดำเนินนโยบายทางด้านพลังงานของประเทศสมาชิกให้มีความมั่นคง

สำหรับการประชุมรัฐมนตรีด้านพลังงาน ครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้มีการดำเนินการไปสู่การจัดตั้งศูนย์ความร่วมมือด้านพลังงาน BIMSTEC โดยประเทศอินเดีย เป็นศูนย์พลังงานฯ ที่พร้อมให้บริการแก่ประเทศสมาชิกในการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และโครงข่ายพลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการลงทุนทางด้านพลังงาน พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร การถ่ายทอดเทคโนโลยี และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์โครงการและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพลังงานให้แก่ประเทศสมาชิกในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ในที่ประชุมทั้ง 7 ประเทศเห็นชอบความร่วมมือเพื่อผลักดันให้มีการจัดตั้งศูนย์พลังงาน BIMSTEC

ในด้านแผนปฏิบัติงานความร่วมมือด้านพลังงานของกลุ่มประเทศสมาชิก แบ่งออกเป็น 7 สาขา ประกอบด้วย แผนงานการเชื่อมโยงสายส่งไฟฟ้าในภูมิภาค ท่อส่งก๊าซธรรมชาติในกลุ่มประเทศ BIMSTEC สาขาศักยภาพของโครงการพลังงานน้ำในกลุ่มประเทศ BIMSTEC สาขาแหล่งพลังงานทางเลือกใหม่ เรื่องประสิทธิภาพด้านการใช้พลังงาน เรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยด้านพลังงาน และการจัดการข้อมูลวิจัยวิเคราะห์ทิศทางพลังงานในอนาคต ซึ่งแผนงานการเชื่อมโยงสายส่งไฟฟ้าในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ซึ่งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคตอันใกล้ สำหรับประเทศไทยก็มีเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์กลางเชื้อเพลิงชีวภาพในภูมิภาค (Bio-fuel Hub)

ทั้งนี้ การประชุมรัฐมนตรีด้านพลังงาน BIMSTEC จะจัดขึ้นทุกๆ 2 ปี โดยในครั้งต่อไปประเทศเนปาลเสนอตัวเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมรัฐมนตรีด้านพลังงาน BIMSTEC ในปี

2555 นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอให้จัดประชุม BIMSTEC ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านพลังงานเป็นประจำทุกปี เพื่อร่วมกันดำเนินการผลักดันความร่วมมือกลุ่มประเทศภูมิภาคอ่าวเบงกอลต่อไป

3. การประชุมระดับผู้นำ BIMSTEC โดยเมียนมาร์ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำ BIMSTEC ครั้งที่ 3 ซึ่งจัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมนานาชาติพม่า (MICC) กรุงเนปีดอ เมื่อวันที่ 2-4 มี.ค. 2557 ในครั้งนี้ แม้ผู้นำของไทยจะไม่ได้เข้าร่วมการประชุมด้วยตนเอง แต่ได้แต่งตั้ง นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว (ปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้แทนพิเศษเข้าร่วมการประชุม) โดยการประชุมระดับผู้นำ BIMSTEC ครั้งล่าสุด จัดขึ้นภายใต้หัวข้อ "หุ้นส่วนเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและความมั่งคั่ง" ซึ่งผู้แทนพิเศษของไทยได้ย้ำถึงความมุ่งมั่นของไทยในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนในภูมิภาค เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและเตรียมรับกับโอกาสความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความท้าทายในระดับภูมิภาคและระดับโลก พร้อมทั้งผลักดันประเด็นการเจรจากรอบความตกลงการค้าเสรีของกลุ่ม BIMSTEC และการเชื่อมโยงในภูมิภาค ซึ่งจะเปิดประตูการค้า การลงทุนระหว่างกันให้มากขึ้น รวมทั้งประเด็นการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีสีเขียว เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนและทั่วถึง

นอกจากนี้ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศในฐานะผู้แทนพิเศษยังได้ย้ำความสำคัญของการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และได้เสนอแนะการส่งเสริมเทคโนโลยีและการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของการประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและลดช่องว่างในการพัฒนาในภูมิภาค

ทั้งนี้ ในการประชุมสุดยอดครั้งนี้ บรรดาผู้นำจากชาติสมาชิก BIMSTEC ได้ลงนามในตราสารการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวร BIMSTEC ที่กรุงธากา ประเทศบังกลาเทศ และมีการแต่งตั้งนายสุมิธ นาครธลา ชาวศรีลังกา เป็นเลขาธิการคนแรก ซึ่งการจัดตั้งสำนักเลขาธิการของ BIMSTEC จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะในการขับเคลื่อนการทำงานการประสานงานการดำเนินการและการติดตามกิจกรรมต่างๆของ BIMSTEC ต่อไป

ผู้นำ BIMSTEC ยังได้เป็นสักขีพยานในการลงนามบันทึกความเข้าใจเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและศูนย์ปฏิบัติการอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ที่ภูฏาน และรับรองร่างปฏิญญาการประชุมผู้นำ BIMSTEC ครั้งที่ 3 ซึ่งแสดงเจตนารมณ์และความพยายามในการดำเนินการให้บรรลุตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อปี 2540

สำหรับประเทศไทยได้เป็นประเทศนำในการขับเคลื่อนความร่วมมือ ใน 3 สาขาจาก 14 สาขาได้แก่ ประมง (Fishery) สาธารณสุข (Public Health) และการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างประชาชน (People To People Contact) ซึ่งในสาขาประมง กรมประมงของไทยได้จัดโครงการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชพันธุ์น้ำและการประมงอย่างยั่งยืนในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ยังจัดการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในนาข้าวด้วย ส่วนความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและการส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับกรอบความร่วมมือ BIMSTEC ทางกระทรวงการต่างประเทศ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดการประชุมระหว่างประเทศ เรื่องการเชื่อมโยงในกลุ่ม BIMSTEC และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนเมื่อปี 2555 และกำหนดจะให้มีการจัดตั้งเครือข่ายของหน่วยงานด้านการวิจัย (Think-Tank) ในปี 2557

4.7 สรุปกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในอนุภูมิภาค

จากการทบทวนกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ AEC GMS ACMECS และ BIMSTEC พบว่า แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว มีส่วนสำคัญในการผลักดันการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรม และเชิงพื้นที่ของประเทศไทย ดังนี้

4.7.1 การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือเศรษฐกิจระหว่างประเทศ คือ การปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้า เพื่อลดจำนวนเอกสาร ต้นทุนการดำเนินงาน และระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย และกลุ่มประเทศสมาชิกโดยรวม ซึ่งก่อให้เกิดการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิต สินค้าสำเร็จรูป และสินค้าอุตสาหกรรมของพื้นที่อุตสาหกรรมในภูมิภาค กับพื้นที่เศรษฐกิจตอนในของประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านเข้าไว้ด้วยกัน โดยใช้การเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเส้นทางคมนาคมขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโครงการฯ ประกอบด้วย แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (NSEC) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) และแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ (SEC) เป็นต้น

4.7.2 การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย การก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี พ.ศ. 2558 มิใช่ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญคือ การเป็นฐานการตลาดและการผลิตเดียวกัน (Single market and production base) ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี สามารถดำเนินกระบวนการผลิตที่ไหนก็ได้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) ลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ โดยสามารถใช้ทรัพยากรจากแต่ละประเทศ ทั้งวัตถุดิบและแรงงานมาร่วมในการผลิต ตลอดจนการมีมาตรฐานสินค้า กฎเกณฑ์ และกฎระเบียบเดียวกัน โดยภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวได้กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายในการพัฒนาจำนวน 12 สาขา ได้แก่ เกษตร,อาหาร, ประมง, ผลิตภัณฑ์ยาง, ผลิตภัณฑ์ไม้, สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม, อิเล็กทรอนิกส์, ยานยนต์, การขนส่ง

ทางอากาศ, สุขภาพ ท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ เป็นต้น ดังนั้น ในการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายของโครงการฯ นั้น ในมิติของการแสวงหาประโยชน์เชิงเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนั้น การกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายในการพัฒนาภายใต้ข้อตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ถือเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันทั้งในด้านการขยายการลงทุน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านแรงงาน และการเชื่อมโยงเทคโนโลยีองค์ความรู้ และด้านการบริการให้กับอุตสาหกรรมเป้าหมายในภูมิภาคของประเทศไทย

4.7.3 การพัฒนาการเชื่อมโยงด้านการตลาดระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการจัดปัญหา/อุปสรรคที่เป็นข้อกีดกันทางการค้า ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการขยายตัวทางการค้า เช่น การเกิดเขตการค้าเสรี (FTA) การลดหย่อนภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า – ส่งออก รวมทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีศุลกากรเพื่อเอื้ออำนวยต่อการค้าเสรี และยกเลิกอุปสรรคข้อกีดขวางทางการค้า เช่น การจำกัดโควตานำเข้าสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ การเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดขนาดใหญ่ ได้แก่ กลุ่มประเทศ BIMSTEC ซึ่งประกอบด้วย 7 ประเทศ (บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เนปาล ศรีลังกา และไทย) มีจำนวนประชากรมากกว่า 1,500 ล้านคน โดยเฉพาะประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่สำคัญของภูมิภาคและของโลก เนื่องจากมีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศจีน โดยกรอบความร่วมมือ BIMSTEC นั้น ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการขยายตัวทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญต่อการเชื่อมโยงตลาดระหว่างประเทศของสินค้าอุตสาหกรรมของโครงการฯ ซึ่งแนวทางการส่งเสริมด้านการค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ การทำข้อตกลงในการลด/ยกเลิกภาษีศุลกากรของสินค้าในกลุ่มต่างๆ ตามพิกัดฯ HS 2007 ได้แก่ สินค้ากลุ่มเร่งลดภาษี (Fast Track: FT) เหลือ 0% , สินค้ากลุ่มภาษีปกติ เหลือ 0 – 5 % เป็นต้น